

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Materiam successionis Testamentariæ, & Legitimæ,
nec non Parochorum, Regularium, & Patronorum jura,
aliaque ad rem Liturgicam spectantia ...**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1740

§. III. Quibus modis Votum obligare cesset?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63798](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63798)

quæ DEO per votum promittimus, eo fine promittimus, ut eum honoremus. S. Thomas 2.2. Q. 88. art. 5. C. Mensura hujus obligationis est ipsius votantis voluntas, ita, ut neque plus, minusve, neque aliud, neque alio loco, modo, aut tempore præstare teneatur, quam quod ab initio concipiendo votum intendit, & voluit præstare, juxta illud Deuter. cap. 23. v. 23. *Facies, sicut promisti Domino DEO tuo, & propria voluntate, & ore tuo locutus es.* Ratio est, quod votum habeat

se instar legis *privata*: sicut ergo lex *publica*, ejusque obligatio dependet à voluntate Principis legem condentis; ita votum obligationem suam derivat ex voluntate votantis. P. Wiestner *b.t. num. 23.* P. Marin. *dict. tract. disput. 3. sect. 2. num. 33.* Castropal. *dict. disput. punct. 12. num. 1.* Cætera, quæ ad obligationem voti pertinent, ex prænominatis AA. aliisque Theologis petenda sunt. Nos pauca adhuc in *seq.* subjiciemus.

§. III.

Quibus modis Votum obligare cesset?

SUMMARI A.

35. Quatuor modis voti obligatio cessat. 36. Si materia voti cesset, quod multifariam contingere potest. 37. Item per irrationem. 38. 39. 40. Quod variis exemplis explicatur. 41. Solvitur etiam per dispensationem. 42. Quæ respectu S. Pontificis est illimitata. 43. Episcopis; aliisque Prælati limitata competit. 44. Vota S. Pontifici reservata enumerantur. 45. Dispensatio fieri debet ex causa rationabili, secus dispensato pro foro interno non proficit. 46. Denique tollitur obligatio voti per commutationem. 47. Quod fit vel in opus melius. 48. Vel æquale. 49. Nonnunquam etiam in minus bonum. 50. Boehmeri exceptiones referuntur. 51. Quoad translationem corporis S. Jacobi Compostellam refellitur.

35 **Q**uatuor potissimum sunt modi, quibus votum aut omnino obligare desinit, aut in aliud opus, quam quod fuerat promissum, commutatur. I. Si materia voti deficiat. II. Si à superiore irritetur. III. Si in illo legitime dispensetur. IV. Per commutationem, quæ juxta Rubricam *b. t. redemptio voti* indigitatur, ut si operi promisso aliud substituat, v.g. peregrinatio certa pecuniæ quantitate redimatur. Primo modo voti obligationem cessare contingit, quando vel cessat causa finalis, ob quam factum est, ut si voti peregrinationem pro impetranda filii sanitate, isque ante peractam peregrinationem moriatur, liberatus es ab obligatione voti. Castropal. *punct. 20. n. 1.* Giribaldus *d. tract. 7. cap.*

cap. 6. dub. 1. num. 1. aut si opus DEO promissum propter quasdam circumstantias illicitum, vel melioris boni impeditivum, vel omnino indifferens, atque adeo DEO non amplius gratum reddatur. Zoësius *h. t. num. 67.* aut denique si materia voti tam notabiliter mutetur, ut ejus adimpletio vel physice, vel moraliter impossibilis fiat, ut peregrinatio v.g. propter morbum aut eleemosyna propter supervenientem egestatem, ratio est, quia actus agentium non operantur ultra eorum intentionem *l. 19. C. de R. C.* non censetur autem intentio voventis fuisse, quod velit manere obligatus etiam pro casu supervenientis notabilis mutationis, & ubi res promissa redditur impossibilis. Quod si tamen rei promissæ pars una adimpleri possit, parte altera impossibili reddita, tunc vovens saltem ad partem possibilem tenebitur, modo tamen materia voti sit *dividua*, ne utile per inutile vitietur *cap. 36. de R. 7. in 6.* nisi forte pars impossibilis à vovente principaliter, pars possibilis accessorie duntaxat fuisset intenta, quo casu principale traheret ad se accessorium. Zoësius *h. t. num. 14.* si vero materia voti fuerit *individua*, tunc parte una impossibili facta, non tenebitur vovens ad possibilem, nisi alia fuerit voventis intentio, ex qua hæc omnia potissimum dependent. Exempla dabit Palao *d. disput. 1. punct. 8. §. 1. num. 10.*

37 II. Tollitur obligatio voti per *irritationem*, quæ fit ab illo, sub cujus potestate vovens existit. Hanc potestatem omnes illi habent, à quorum imperio aliorum voluntates dependent, vel *absolute & simpliciter*, ut Re-

ligiosi respectu sui Prælati, filii impuberis respectu patris, vel tutoris: vel *secundum quid*, in quantum nimirum non possunt præjudicare juri illius, cui subsunt, ut est voluntas mulieris respectu mariti, filii familias, vel servi respectu patris, aut domini. Unde

Sequitur I. Prælatos Regulares posse absolute & simpliciter irritare omnia vota suorum Religiosorum, excepto voto transeundi ad Ordinem strictiorem *cap. 18. de Regular. S. Thom. 2. 2. Q. 88. art. 8. ad 3. P. Marin. dict. disput. sect. 2. n. 33. Corvinus d. tit. 10. num. 96.* Hanc tamen potestatem non posse extendere ad Novitios probabilius judico cum Pistachio *tract. de Vot. part. 2. tract. 9. cap. 2. n. 15.* eo, quod Novitii sint adhuc sui juris, nec Prælati in illos potestatem dominativam habet. Potest tamen Prælati vota Novitiorum *personalia* suspendere, si forte præjudicarent statutis Religionis, aut exercitia Novitiorum propria impedirent, idque tum ex potestate jurisdictionis, quam in Novitios habet; tum etiam, quod ejusmodi vota pro tunc essent impeditiva majoris boni. Dixi tamen, *suspendere* posse, & ideo, Novitio ad sæculum redeunte, rursus reviviscet obligatio, isque votum exequi tenebitur. Addo alteram limitationem ut, si Novitius emittat vota tempore Novitiatus adimplenda, ea superior omnino irritate possit, quia Novitius quæ talis consideratur instar impuberis in suis operationibus à paterna voluntate dependentis. P. Marin. *cit. loc. num. 49.*

Sequitur II. Vota impuberum quæcunque à patre, vel eo mortuo, à tutore, vel in defectum utriusque à ma-

tre tutrice irritari posse per *cap. 14. C. 32. Q. 2. cap. 1. § 2. C. 20. Q. 2.* Ratio est, ut eorum imbecillitati succurratur, quia non præsumuntur habere iudicium adeo firmum, ut gravitatem voti expendere valeant; ideoque ne imprudenter se votis adstringant, ipsum jus naturæ, & LL. positivæ eatenus prospexere, ut omnia illorum vota subderentur potestati eorum, quibus ipsi subsunt. P. Marin. *cit. loc. num. 79. § 80. Pistach. dict. cap. 2. num. 3. Corvinus num. 88.* Vota vero puberum non alia irritare potest pater, quam quæ patriæ potestati præjudiciosa esse queunt. V. g. longæ peregrinationis. S. Thom. *cit. quæst. artic. 8. ad 2. Pistachius num. 3. § 4. Corvin. num. 90.*

40 Sequitur III. Non omnia uxoris vota à marito irritari posse, sed duntaxat illa, quæ usui matrimonii, educationi prolis, aut domesticæ gubernationi præjudicare possunt. Ita Palao *disput. 2. punct. 6. num. 2.* cum pluribus aliis. Ratio est, quod subiectio, quam debet uxor marito, ex contractu matrimonii oritur, consequenter ad alias actiones non est extendenda, quam quæ substant finem matrimonii. Absolutam potestatem irritandi vota uxoris concedunt marito complures, quos refert, & sequitur Pistachius *de vot. tract. 9. cap. 6. num. 2.*

41 III. Obligatio voti tollitur per dispensationem. Est vero dispensatio actus jurisdictionis spiritualis, quo alicui, quod ex voto debebat, nomine DEI remittitur, & obligatio relaxatur. Palao *d. disput. 2. punct. 9. n. 1. Corvinus d. tit. 10. num. 104.*

Potestas dispensandi principaliter residet in S. Pontifice, qui vota, quæcunque demum, relaxare potest. Ita habet perpetuus usus Ecclesiæ, & colligitur ex potestate illimitata Petro, & ejus legitimis successoribus à Christo concessa illis verbis *Matth. 16. Tibi dabo Claves Regni Cælorum, & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in Cælis &c.* Palao *d. l. n. 2. Zoësius h. t. num. 73.*

Competit etiam facultas dispensandi Episcopis, aliisque Prælati jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus, sed limitata, & ad vota duntaxat *simplicia*, eaque non reservata restricta *cap. 1. b. t. Zoëf. d. t. num. 74.* Parochis, aut aliis Prælati Episcopo inferioribus hæc potestas non competit, nisi eam vel ex privilegio speciali, vel legitima consuetudine, aut præscriptione acquisiverint. Corvinus *d. l. num. 111.* Prælati tamen Regulares, cum jurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos Regulares habeant, cum iis in votis dispensare possunt, non etiam Abbatissæ, aliæque Monialium Præpositæ, quia jurisdictionis spiritualis capaces non sunt *cap. 10. de Pœnit. & remiss. Vid. Pistach. tract. 10. cap. 3. num. 13. § 30. & per tot.*

Vota S. Pontifici reservata sunt quatuor, videlicet I. votum perpetuæ castitatis. II. Ingrediendi Religionem. III. Visitandi limina Apostolorum. IV. Peregrinandi ad S. Jacobum Compostellam. V. Votum ultramarinum, sive peregrinatio in terram sanctam. *cap. 8. & 9. h. t. Extravag. 5. de Pœnit. & remiss. inter commun.* Ratio, cur in his votis dispensare nequeant, illa

ista redditur, quod prædicta vota cæteris graviora æstimentur, causæ vero graviores Sedi Apostolicæ reservantur *cap. 3. de Baptism. cap. 3. C. 2. Q. 6.* Gonzalez ad *d. cap. 3. num. 1.* dantur tamen casus, in quibus vota S. Pontifici reservata ab Episcopis relaxari possunt, de quibus prolixè Palau *d. disput. 2. punct. 12.* Pistachius *d. tract. 10. cap. 6. per tot.* Barbof. *de potest. Episc. part. 2. allegat. 37. per tot.*

45 Quo vero dispensatio subsistat, ipsumque dispensatum in foro conscientiæ tatum reddat, debet illa ex causa justa & rationabili esse impertita; cum enim dispensare in votis sit donare rem DEO debitam, ideo nec S. Pontifex sine causa probabili, & præsumpta voluntate DEI jus DEO per votum quæsitum tollere potest. Censentur autem causæ dispensandi esse Levitas, præcipitantia voventis, improvisa imbecillitas, periculum, exequendi difficultas *cap. 1. h. t. necessitas, vel utilitas publica; ut colligitur ex cap. 7. § 9. h. t.* ut si unicus hæres splendide cujusdam familiæ votum castitatis emiserit. Et hæc dispensatio plerumque in majoribus votis necessaria est, ubi commutatio commode fieri nequit, eo quod vix aliud æquivalens substitui valeat. Potest tamen etiam hoc casu aliquod opus bonum voventi, cum quo dispensatur, loco voti peragendum imponi. Interim, an adsit causa justa & legitima dispensandi, nec ne, hoc totum prudentis judicis arbitrio definiendum relinquitur. Panormit. ad *cap. 1. h. t. num. 2.* Zoëf. *h. t. n. 77.*

47 IV. Voti obligatio tollitur, vel potius innovatur per commutationem,

quando nimirum loco operis, vel rei voto promissæ aliud opus substituitur, ex quo apparet differentia commutationis à dispensatione voti, quod per hanc obligatio omnino tollatur, per illam vero solummodo materia alia supponatur, manente semper eadem obligatione. Pistach. *tract. 11. cap. 1. num. 2.*

Votum potest commutari in opus 48 melius, in æquale, & in opus minus bonum. Pistach. *cit. cap. num. 1.* In melius fieri dicitur, quando vovens pro opere promisso utilius, DEO que gratus præstare paratus est, & tali modo quisque sibi sua unius auctoritate votum commutare potest. *cap. 4. h. t. Non enim promissum aut propositum infringit* (ait Gregorius in *cap. 3. de Jurejur.*) *qui in melius illud commutat.* & quidem per ingressum in Religionem (quo opere aliud melius non censetur) aliquis ab omnibus votis prius, vel etiam tempore Novitatus editis ipso facto, & sine alia intentione liberatur *d. cap. 4. h. t.* etiam si foret votum compatibile cum statu Religioso, ut jejunandi certis diebus, vel simile, quia sufficit sustinere onus Religionis, & ejus institutum observare, & cum Religionis observantia ad totam vitam extendatur, vota particularia censentur omnia in votis Religionis contineri, excepto casu, quo tertio jus jam perfecte quæsitum esset v. g. Ecclesiæ, cui quis certam quotam pecuniariam se donaturum vovisset. S. Thom. 2. 2. *Q. 88. art. 12. ad 1.* Eximius P. Joan. Evangel. Rottner. in *Margarit. cælest. Quest. 7. art. 3. num. 598.* In dubio, quando non constat, num opus substituendum melius, DEO que

gratius sit, autoritas Episcopi intervenire debet. *cap. 1. & ibi DD. h. t.*

49 Secundo potest fieri commutatio in opus æquale, hoc est, in opus DEO æque acceptum & gratum, quia tali modo, cum unum ac alterum opus DEO æque placeat, non potest dici solutionem fieri invito creditori, debet tamen intervenire auctoritas Prælati tanto magis, quanto facilius errari potest circa iudicium in substituendo opere æquali, cum sæpe plures materiæ æquales appareant, quæ tamen perpenſis omnibus æquales non sunt. *Pistach. cap. 3. num. 3. S. Thom. 2. 2. Q. 88. art. 12. C. quod confirmatur ex cap. 1. h. t. ubi auctoritas Prælati requiritur ad dignoscendum, an res sit gravior DEO: ergo multo magis requiritur, quando res non est melior, sed æqualis. Dissentiunt plures à Pistachio relati d. l. n. 2.*

50 In opus minus bonum fieri commutatio potest, ex iusta causa, & accedente autoritate Prælati potestatem dispensandi habentis, quia in simili casu sit partialis dispensatio. *Pistach. cap. 4. num. 1. & 2. Caterum commutationes votorum, quæ fiunt tempore jubilæi, hic non attingimus. Plena manu de iis tractarunt Gobat in tract. de Jubilæo. Pistachius tract. 11. cap. 5. & 6. ad quos lectorem remittimus.*

51 Quid de hac potestate dispensandi, commutandi, & reservandi vota censet *Bœhmerus*? Potestatem dispensandi, vel redimendi vota tanquam ex veteri lege sine lege ad Sacerdotes novi fœderis traductam reprobat *§. 18. h. t.* reservationem illorum quinque votorum, quæ supra commemoravimus,

esse novicris instituti, & ex superstitione recentiori nata asserit §. 26. h. tit. cum primis vero votum peregrinationis *Compostellanae*, ejusque reservationem ludibrio habet, ex eo, quod fabula sit, *Corpus S. Jacobi Minoris* in *Compostellana Sede Metropolitana* requiescere, unde ipse *Tillemontius*, ait, celebris ex nostris Historiographus, ut si dem huic fabulæ faceret, ad miracula, quibus DEUS hanc peregrinantium devotionem crebrius jam honoravit, confugere necesse habuit. Similiter redemptionem voti ad limina Apollolorum *Petri & Pauli* quæ à S. Pontifice petenda est, exhibilat, & familiari *Lutheranis* Sarcasmo *Mysterium iniquitatis* indigitat, *§. 27. & seqq.* eo quod tales redemptiones *Aulæ Romanæ* admodum utiles & proficua, ac quaestuosæ sint, & quanquam pro ejusmodi dispensationibus quæ tanquam *merx venalis* à quaestoribus ad hoc negotium deputatis exponuntur, revera pretium solvatur, *Simoniacam* tamen labem ab hac nundinatione procul abesse credunt, quia id, quod solvitur, *eleemosyna*, non pretium esse fingitur, & præterea ex pio affectu solvitur, in finem bonum, in utilitatem Ecclesiæ, & quæ sunt alia involucria, quibus hoc commercium tegi solet. Hæc & plura alia illoto ore evomit *Bœhmerus*.

Ad putidas has Objectiones disjiciendas argumentorum arietem admove opus haud est, ipsa stili acrimonia, maledictionumque sanies impostorem hunc satis refellit. Unum tamen dissimulare nequeo, quod *Bœhmerus* translationem Corporis *S. Jacobi* Apostoli ad *Compostellanam Sedem Metropolitanam* pro *Fabula* ab
eru-

eruditus haberi confidenter asserere auit. Ubi sunt illi eruditi? nominentur, proferantur illorum argumenta. Hoc scio, inter Anthores controversum esse, & in utramque partem acriter disputari, an *S. Jacobus Major* unquam in Hispanias penetraverit, ibique Evangelium Christi gentibus prædicaverit; alterum vero, quod sacra hujus Apostoli exuvia, sive reliquia in Compostellana Ecclesia recondita sint, nostris Scriptoribus indubium est. Ita habet Martyrologium Romanum ad diem 25. Julii: *Sancti Jacobi Apostoli, Fratris Joannis Evangelista, qui prope Festum Pasche ab Herode Agrippa decollatus est. Ejus sacra Ossa ab Hierosolymis in Hispanias hoc die translata, & in ultimis earum finibus Gallaciam recondita, celeberrima illarum Gentium veneratione, & frequenti Christianorum concursu Religionis, & voti causa illuc adeuntium, pie coluntur.* Idem habet *Notkerus*, S. Galli Monachus, sæculi IX. scriptor in Martyrologio ad eundem diem 25. Julii, ubi translationem Reliquiarum hujus S. Apostoli ad Sedem *Compostellanam* extra dubium collocat, ipsam vero gentium in illis terris conversionem per *S. Jacobum* factam duntaxat probabiliter enuntiat, ut probe advertit *Alexander Natalis* *Histor. Eccles. tom. 3. Sæ. ul. 1. dissert. 15. pag. 159. Lit. F.* Non ergo fabulosis commentis hæc translatio adscribenda est, quam constans plurium sæculorum fama, innumerorum populorum ad hæc sacra Apostoli Lipsana voti causa confluentium devotio, miraculorum copia, primæque notæ, ac fidei scriptorum testimonia celebrem fecerunt. Illud enim vero *fabula* est, quod

Corpus S. Jacobi Minoris Compostellam translatum sit, quem errorem nostris affingere præter *Bœhmerum d. §. 26. h. t.* Scriptorum hæctenus nemo ausus fuit. Sed ipse *Tillemontius* (ait *Bœhmerus*) ut huic fabulæ fidem faceret, ad miracula manifesta, quibus DEUS confluentis populi cultum approbavit, confugere necesse habuit. An ergo nullius roboris esse hoc argumentum censes *Bœhmer*? *Linguo hoc miraculosum argumentum*, respondet. Cur ita? aut enim credis, miracula vera in confirmationem cultus à populo hujus S. Apostoli exuviis exhibiti fuisse à DEO patrata, aut inficiaris ea? si credis; quomodo de reali præsentia harum Reliquiarum in dicta Ecclesia Compostellana dubitare fas erit, quam Divina prodigia illustrant: stultum utique foret, postposito infallibili DEI testimonio, scriptorum (si qui tamen reperiantur) fidem historicam, adeoque lubricam, & fallibilem velle sequi, & amplecti. Sin vero non credis, miracula in confirmationem devotionis populi ad hujus Sancti Apostoli Reliquias Compostellanas effusi unquam fuisse patrata, cur non impugnas? Cur *linguis miraculosum hoc Tillemontii argumentum?* Ecce hic hæret aqua! Ad cætera tua scommata refutationis loco moniti illius te memorem esse jubeo, quod suggerit *Plutarchus in Comment. de Curiosis. Intro converte curiositatem*, ait, *siquidem delectaris malorum tractanda Historia, domi tibi copiosa est materia.*

*Quantum ad Alizona aquæ est,
folia,
Aut quot germinat illex:*

O o 3

Tan-

Tantam multitudinem inuenies peccatorum in vita, & perturbationum in animo, & delictorum in officio. Xenophon ait, iis, qui familiam probe administrant, suum esse reponendis sacrificiorum vasis, suum Cœnæ, suum rusticorum, suum bellicorum instrumentorum locum. Tu quoque itidem habes reposita mala, quæ ab inuidia, quæ ab obtrextatione, quæ à timiditate, quæ à sordibus illiberalitatis proficiantur, hæc recense, hæc ordine considera. Fenestras, quibus in viciniam prospicis, & diverticula curiositatis occlude: alia aperi, quæ in conclave tuum (in Ecclesiam tuam) ducant, ibi negotium inueniet non inutile, non malignum, sed conducibile & salutare cupiditas ista sciscitandi & agendi.

TITULUS XXXV.

De Statu Monachorum, & Canoniorum Regularium.

DE Status Monastici, & Canoniorum Regularium rudimentis, incrementis, decrementis, variisque aliis factis, quibus uterque status per temporum vicissitudines objectus fuit, nobis, si Rubricam sequi placeret, agendum foret. Provinciam hanc occupavit *Bœhmerus*, qui in Commentario suo *ad h. t.* per 70. §§. Status Monastici *Hierarchiam*, ut vocat, prolixo calamo describit, quando Monachi coeperint subesse Episcopis, quando rursus eorundem Jurisdictioni eximi, fusius recenset. De Prælatorum variis gradibus, & præeminentiis, item de Monasteriorum Advocatis agit. Multam, fateor, hic eruditionem congeffit, multa vera, multa utilia scripsit, sed non pauca quoque falsa, spuria, apocrypha, mordaci aculeo insperfit; ut subinde hic quoque locum inueniat illud Philosophorum brocardicon: *Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.* Nos suo tempore, ubi majus otium nacti fuerimus, triticum à paleis separabimus. Interim duo nobis impræsentiarum præcipue tractanda erunt. I. De bonis temporalibus Religiosorum, & effectu voti paupertatis. II. De Clausura Regularium, præcipue Monialium. Cætera, quæ statum Religiosum concernunt,